

MYSLIVOST V PRAXI

ČENĚK ČERVENÝ

ODHAD VĚKU MUFLONÍ ZVĚŘE

V PRAXI

ODHAD VĚKU ŽIVÉ ZVĚŘE ► ODHAD VĚKU ULOVENÉ ZVĚŘE

GRADA®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

MYSLIVOST *V PRAXI*

Čeněk Červený

ODHAD VĚKU MUFLONÍ ZVĚŘE

ODHAD VĚKU ŽIVÉ ZVĚŘE

ODHAD VĚKU ULOVENÉ ZVĚŘE

Poděkování:

Za poskytnutí studijního materiálu k této publikaci patří náš dík pánům myslivcům: Ing. Karlu Klusákovi z Náměště nad Oslavou, MVDr. Janu Peckovi z Klatov a Petru Fašingbauerovi ze Staré Hutě u Nemanic.

Obrázky nakreslil a některé dle námětů upravil autor textu prof. MVDr. Čeněk Červený, CSc.

Barevné fotografie byly použity k tisku se souhlasem fotografů, kteří jsou u fotografií jmenovitě uvedeni.

Lektoroval prof. Ing. Josef Hromas, CSc.

Za nezištnou podporu při přípravě rukopisu této publikace vyjadřuji upřímné poděkování všem výše uvedeným.

Děkuji též panu šéfredaktorovi časopisu Myslivosť Ing. Jiřímu Kasinovi a šéfredaktořce nakladatelství Grada Publishing, paní Magdaleně Břenkové.

Náš dík náleží i panu MVDr. Jiřímu Moukovi z Tišnova; firmě Biopharm, a.s. z Jílového u Prahy, firmě Bioveta, a.s. z Ivanovic na Hané; firmě Dyntec, spol. s r.o. z Českého Brodu a panu děkanovi Fakulty veterinární hygieny a ekologie Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně, j. m. doc. Ladislavu Steinhauserovi, CSc., kteří finančně podpořili vydání této knihy.

Prof. MVDr. Čeněk Červený, CSc.

Odhad věku mufloní zvěře

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

jako svou 3962. publikaci

© prof. Čeněk Červený, CSc., 2010

První vydání, Praha 2010

ISBN: 978-80-247-3481-1 (tištěná verze)

ISBN 978-80-247-6860-1 (elektronická verze ve formátu) © Grada Publishing, a.s. 2011

Odpovědný redaktor: Jan Roubal

Sazba: Vojtěch Kočí

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

Husova 1881, Havlíčkův Brod

Fotografie na obálce: L. Steinhauser, O. Pecková

Počet stran: 120

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována a používána v elektronické podobě, kopírována a nahrávána bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Publikace z nakladatelství Grada Publishing, a.s. si můžete zakoupit u svého knihkupce nebo objednat v Zákaznickém servisu nakladatelství Grada Publishing, a.s., U Průhonu 22, 170 00 Praha 7, tel.: 234 264 511, fax: 264 264 400, e-mail: obchod@grada.cz, www.grada.cz

Na Slovensku objednávejte knihy na adrese: Zásielková služba Grada Slovakia, spol. s r.o., Moskovská 29, 811 08 Bratislava, Slovensko, tel.: 02/556 45 189, fax: 02/556 5 289, e-mail: grada@grada.sk.

Pokud máte pocit, že byste nám chtěli sdělit něco ohledně této knihy, napište, prosím, na adresu redakce: brenkova@grada.cz.

Obsah

- 1. Odhad věku živé zvěře 15**
  - 1.1 Biologie a fyziologické hodnoty mufloní zvěře 15
    - 1.1.1 Tvar těla a tělesné rozměry 18
    - 1.1.2 Hmotnost mufloní zvěře 21
  - 1.2 Odhad věku podle chování 22
  - 1.3 Odhad věku podle zbarvení srsti 24
    - 1.3.1 Sezonní přebarvování 25
    - 1.3.2 Juvenilní přebarvování 25
    - 1.3.3 Výrazné znaky na srsti mufloní zvěře 28
      - 1.3.3.1 Větrníková skvrna a obličejová maska 28
      - 1.3.3.2 Rouno neboli hřiva 31
      - 1.3.3.3 Sedlo neboli čabraka 32

Foto: L. Steinhäuser

- 1.4 Odhad věku muflonů podle délky rohů 32
  - 1.4.1 Rohy muflona 32
    - 1.4.1.1 Rohové výběžky čelní kosti 33
    - 1.4.1.2 Rohové toulce 34
    - 1.4.1.3. Vývoj a růst rohů muflona 36
    - 1.4.1.4 Délka rohových toulců ve vztahu k věku muflona 39

Foto: O. Pecková

2. Odhad věku ulovené mufloní zvěře 43

- 2.1 Odhad věku muflonů podle četnosti ročních vrubů (letokruhů) na toulcích 43
- 2.2 Zuby a odhad věku mufloní zvěře 46
  - 2.2.1 Zuby mufloní zvěře 48

Foto: V.Přibán

Foto: L. Steinhauser

- 2.2.1.1 Označení zubů 50
- 2.2.1.2 Stavba a upevnění zubů v čelistech 52
- 2.2.1.3 Popis zubů zastoupených v čelistech muflona a jejich změny v průběhu stárnutí 56
  - Řezáky a špičáky 56
  - Premoláry a moláry 59
- 2.2.2 Žvýkácké pohyby u mufloní zvěře 66
- 2.3 Přehled změn na zubech mufloní zvěře různého stáří 67

Foto: O. Pecková

Změny na zubech muflonů v průběhu stárnutí 69

2.4 Shrnutí 83

3. Aplikace sledovaných znaků při odhadu věku a posouzení kvality živé i ulovené mufloní zvěře 85

3.1 Znaky doporučené k posouzení při odhadu věku mufloní zvěře: 85

3.1.1 Posouzení a výběr muflončat k průběrnému odstřelu 86

3.1.2 Mufloni I. věkové třídy 89

3.1.3 Mufloni II. věkové třídy 92

3.1.4 Mufloni III. věkové třídy 94

3.1.5 Odhad věku muflonek a průběrný odstřel 97

U starších muflonek ve věku 4–8 roků 98

Závěr 101

Obrazová příloha 102

Literatura 112

Foto: W. Nagel

Úvod

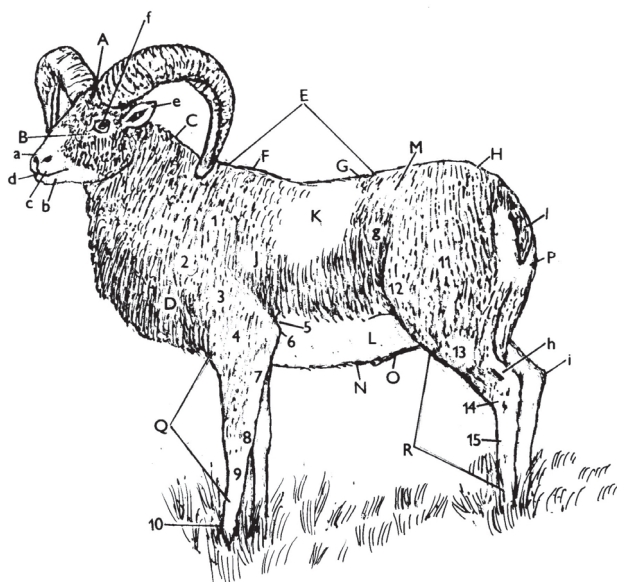
Mufloní zvěř je v našich honitbách zastoupena poměrně často. V žádném případě toto rozšíření není plošné, jsou to mnohdy pouze malé, jindy větší oblasti. V polovině 18. století v Rakousku Evžen Savojský dovezl muflony z Korsiky do obory v Belvedéru. V Čechách byli mufloni chováni a loveni v oboře v Hluboké nad Vltavou. V roce 1858 jich zde dle historických záznamů bylo uloveno 14 kusů. Postupně byli vysazováni v oborách, ale i ve volných honitbách, z nichž migrovali i do okolních honiteb.

V současné době je muflon oblíbeným lovným objektem a mohutnou krásnou mufloní trofej se rád pochlubí každý šťastný lovec. Vždyť u nás se v našich podmínkách chovu muflona velice daří a naše mufloní trofeje jsou vynikající, možno říci zatím nejlepší na světě. Naše v ČR ulovená nejsilnější trofej vede prvenství i na světě a dosahuje 252,45 bodů CIC.

Abychom udrželi kvalitu mufloní zvěře a světový primát trofejí, musíme této zvěři nadále věnovat patřičnou péči, a to takovou, která je podložena hlubokými znalostmi biologie této zvěře a zkušenostmi s úspěšnými chovatelskými opatřeními. Jednou z hlavních podmínek úspěchu v chovech muflonů je dobře organizovaný a důsledně prováděný průběrný odstřel. Právě důležitou podmínkou správně prováděného průběrného odstřelu je schopnost lovce posoudit kvalitu a rozeznat stáří zvěře ve všech věkových třídách. Velmi důležitý je odhad věku živé zvěře v přírodě v terénu a samozřejmě správný odhad věku zvěře ulovené.

Po důkladnějším seznámení se s kvalitou a kvantitou zazvěření honitby se neobejdeme bez dokonalého umění obeznat zvěř a ani bez dovednosti jejího správného posouzení. Je třeba umět posoudit zazvěření, ale i kvalitu a zdravotní stav jednotlivých chovaných jedinců, a umět posoudit i celkový stav mufloní zvěře žijící v honitbách. Při hodnocení těchto i dalších kritérií, zvláště pak při provádění průběrného odstřelu mufloní zvěře, se neobejdeme bez základních znalostí metod běžných i těch náročnějších, používaných při odhadu věku živé i ulovené zvěře. Pro dokonalé provedení odhadu věku je třeba nashromáždit celou řadu informací o kritériích posuzování zvěře, která se opírají o velmi cenné zkušenosti získané často i dlouho trvajícím pozorováním celé řady ukazatelů v honitbě a v přírodě vůbec.

Při posuzování věku živé mufloní zvěře žijící volně v přírodě či oborách sledujeme celou řadu ukazatelů. Nejprve sledujeme chování mufloní zvěře v přírodě. Všimneme si věkových skupin. V tlupě muflonek a mláďat sledujeme věkové složení tlupy. Sledujeme, porovnáváme a odhadujeme věk dospívajících muflonů a muflonů dospělých chovných, trofejových a odstřelových. Přitom posuzujeme tělesný vývoj a typické formování těla ve vztahu k věku. Sledujeme i zbarvení srsti muflonů, muflonek a muflončat a výměnu srsti v průběhu ročních dob, a to ve vztahu ke stáří. Zvláště pak sledujeme změny ve zbarvení srsti hlavy, tzv. „obličejovou masku“ a „větrníkovou skvrnu“,

Obr. č. 1: Orientace na těle mufloní zvěře

A – mozkovna; B – obličejová část hlavy, větrníková skvrna; C – krk, šíje; D – báze krku a prsa (u vyspělých beranů kryté rounem); E – hřbet; F – kohoutek; G – bedra; H – zád; I – ocas (kelka); J – hrudník; K – čabraka (sedlo); L – břicho, slabina; M – kyčelní hrbol; N – pupek; O – penis (žíla) v předkožce; P – obřitek; Q – přední končetina (běh); R – zadní končetina (běh)
 1 – lopatka; 2 – ramenní kloub; 3 – paže; 4 – loketní kloub; 5 – podpaží; 6 – loketní hrbol (okovec); 7 – předloktí; 8 – zápěstní klouby (karpus), triviálně přední koleno; 9 – nadprstí (přední holeň); 10 – spěnkový kloub; 11 – stehno; 12 – kolenní kloub; 13 – lýtka (bérce); 14 – zánártí, zánártní klouby (hlezno); 15 – nárt (zadní holeň)
 a – nos (větrník); b – dolní pysk; c – horní pysk; d – ústní štěrбина (svírák); e – ucho (slechty); f – oko (světlo); g - hladová jáma; h – Achillova šlacha; i – patní hrbol

Foto č. 1: Exteriér chovného muflona středního věku v 5. roce života v zimním šatu koncem října

Foto: J. Vogeltanz

v závislosti na stáří jedince. U beranů si především všímáme délky a tvarování rohů. Na rohových toulcích se snažíme pomocí kvalitního dalekohledu identifikovat roční vruby a jejich vzájemné vzdálenosti, zvláště na bázi rohových toulců. Registrujeme vznik sedla (čabraky) na trupu a rouna (hřívky) na krku a hrudi. Toto vše zhodnotíme i při výběru zvěře pro průběrný odstřel.

Při posuzování věku zvěře odchycené upřesňujeme již zjištěná fakta získaná sledováním na dálku. Doplňujeme je vyšetřením řezáků a špičáků po stažení dolního pysku a rozevření ústní štěrbin. Vyhodnotíme postupnou výměnu mléčných řezáků a špičáků za trvalé a posoudíme stupeň obroušení jejich skusné plochy. U beranů sledujeme délku rohů, jejich vinutí a úhel nasazení a navíc odečteme na rohových toulcích roční vruby (letokruhy). Nálezy na rohových toulcích beranů a zvláště na zubech nám poskytují poměrně věrohodné údaje k posouzení a odhadu věku mufloní zvěře.

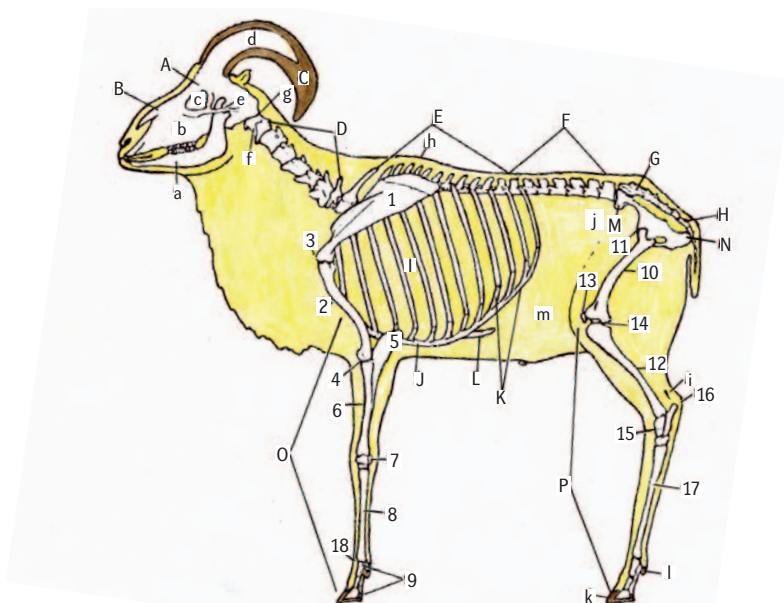
Při posuzování věku ulovených kusů vyhodnotíme samozřejmě všechny již výše uvedené ukazatele. Kromě toho máme možnost důkladně a v klidu

u beranů podrobně prověřit rohové toulce, přesně proměřit jejich délku, obvod a vinutí a spočítat roční vruby. Zvláště významné a rozhodující jsou nálezy na zubech, stupeň jejich vývoje, tj. posouzení opotřebenosti mléčných zubů a vývoje zubů trvalých, a to nejen řezákové části zubních oblouků, ale i prohlédnutím předních a zadních stoliček (premolárů a molárů). V závažných a sporných případech máme možnost při vyšetření zubů využít i řady metod laboratorních. Tato vyšetření jsou však realizovatelná většinou pouze v odborných laboratořích. Velmi perspektivní se pro budoucnost jeví i metody sledování vývoje kostry, tj. sledování průběhu a ukončení růstu některých, především dlouhých kostí skeletu, kde prověříme přítomnost ještě aktivních růstových chrupavek na obratlích a na kostech končetin, tak jak této metody využívají antropologové u člověka. Pro tyto metody však nemáme zatím pro muflona k dispozici dostatek zjištěných a publikovaných údajů k vypracování exaktních kritérií. Můžeme však alespoň porovnat nálezy na kostře v tomto směru zjištěné u muflonů se známými údaji o zániku růstových chrupavek u ovcí ve vztahu k věku.

1. Odhad věku živé zvěře

1.1 Biologie a fyziologické hodnoty mufloní zvěře

Muflon (*Ovis musimon*) je druh, který náleží dle zoologů mezi sudokopytníky, tedy do řádu *Artiodactyla* a podřádu přežvýkavci – *Ruminatia*. Náleží do čeledi turovitých – *Bovidae*, rodu ovce – *Ovis*. Žije v menších tlupách a do větších seskupení se sdružuje většinou v zimě. Muflonům vyhovuje především teplejší prostředí, krajina s kamenitými, suššími svahy. K pohybu v kamenitém terénu mají přizpůsobeny končetiny a dokonale obrušují rohovinu na spárkách, takže tolik netrpí nakažlivým kulháním, jak je tomu v prostředí vlhkém nebo v oblastech, kde jsou zároveň chovány ovce domácí. Mufloni se dožívají přibližně 15, výjimečně až 20 roků. Průměrný věk je však vzhledem k životním podmínkám a průběrnému odstřelu, zvláště u zvěře žijící ve volné přírodě, mnohem nižší (nadměrné množství sněhu, predátoři, toulaví psi), takže málokdy se muflon dožívá stáří 12 roků. Reprodukční schopnost je většinou velmi dobrá. Říje probíhá od října do listopadu i déle, někdy již od srpna až do ledna. Zpočátku se říje účastní hlavně staří a dospělí mufloni. Ti dospívají ve stáří 4–5 roků. Mladší mufloni se někdy účastní říje ve věku 3 roků, výjimečně již 2 roků. Muflonky vstupují do říje běžně již 1 ½ roku staré, někdy i dobře založené muflonky letošní, tedy v 8–9 měsících. U nich však říje nastupuje až začátkem zimy a potom rodí pozdní, většinou slabá muflončata. Délka březosti je kolem 150 dnů (21–22 týdnů), tedy zhruba 5 měsíců. Předpokládáme, že většina kladení mláďat se odbývá koncem března a v dubnu. Vzhledem ke dlouho trvajícímu období říje má kladení muflončat velký rozptyl. Je to běžně od konce března do začátku května, někdy již v únoru nebo naopak pozdě, až v červnu. Rodí se většinou jedno mládě, výjimečně dvě. Záhy po porodu (10–15 minut) muflonče vstává, saje mlezivo a za 2 hodiny je již schopné pohybu a následovat svou matku. Po 2–3 týdnech již začíná konzumovat zelené krmivo, ovšem mateřské mléko saje až do začátku podzimu, takže vylučování mléka u muflonek trvá kolem pěti měsíců. Muflonky mají v tříselné krajině vemínko se dvěma struky. Mléko muflonek je kaloricky velmi vydatné, dosahuje tučnosti kolem 8,6 %, bílkoviny jsou zastoupeny 5,7%,

Obr. č. 2: Kostra muflona vepsaná do obrysu těla muflona (Upraveno dle Mottl 1960)

A – mozkovna; B – obličejová část hlavy; C – roh; D – krk a krční obratle; E – hřbet (hrudní část, 13 hrudních obratlů); F – hřbet, bederní část (6 bederních obratlů); G – křížová kost (zád); H – ocasní obratle, ocas (kelka); I – hrudník (13 párů žeber); J – hrudní kost; K – žeberní oblouk a žeberní chrupavky; L – mečová chrupavka; M – pánev, kyčelní hrbol; N – pánev, sedací hrbol; O – přední (hrudní) končetina; P – zadní (pánevní) končetina

1 – lopatka; 2 – pažní kost; 3 – ramenní kloub; 4 – loketní kloub; 5 – loketní hrbol (okovec); 6 – vřetení kost (spojené s loketní kostí tvoří podklad pro předloktí); 7 – kosti a klouby zápěstí (karpus, nesprávně přední koleno); 8 – kosti nadprstí (přední holeň); 9 – články hlavních prstů, vnitřního třetího prstu a vnějšího čtvrtého prstu. Jedná se o spěnkovou kost, korunkovou kost a paznehtní kost; 10 – stehenní kost; 11 – kyčelní kloub; 12 – holení kost; 13 – česka; 14 – kolenní kloub; 15 – hlezňové kosti a klouby; 16 – patní hrbol; 17 – nártní kosti (zadní holeň); 18 – spěnkový kloub;

a – kost dolní čelisti; b – kost horní čelisti; c – očnice; d – rohový výběžek čelní kosti; e – čelistní kloub; f – nosič (první krční obratel, atlas); g – hlavový kloub. Místo, kde se odděluje hlava (trofej) od krku a trupu; h – kohoutek (vysoké trnové výběžky předních hrudních obratlů); i – hladová jáma; j – Achillova šlacha; k – paznehtní (spárková) kost uzavřená v rohovém pouzdru paznehtu; l – paznehtek (paspárek); m – břišní stěna (slabina)

cukr 4,5 % a mléko obsahuje téměř 15 % sušiny. Trus je formován do oválných bobulí zhruba 1–1,5 cm velkých. Na zakulaceném bobku lze pozorovat krátký, zašpičatělý výběžek. Bobky jsou většinou stmelené do typických

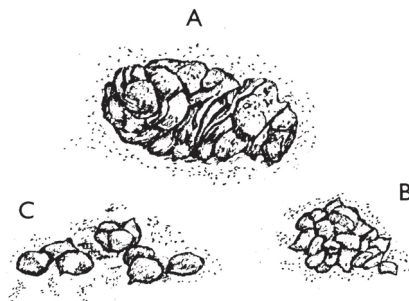

Foto č. 2: Statný beran (věk zhruba 7 roků) sleduje říjivou muflonku středního věku (4–5 roků)

Foto: R. Hlavica

balíčků či hroznů. U mohutnějších beranů jsou hrozny větší než u muflonek. Trus se velice podobá výkalům ovce domácí.

Srovnáme-li mufloní zvěř se zvěří z čeledi jelenovitých a zvláště se zvěří srnčí, všimneme si, že muflon je podstatně zavalitější, při pohybu poněkud toporný, bez ladnosti v rychlém pohybu, jak to pozorujeme např. u zvěře srnčí. U mufloní zvěře jsou daleko více patrné znaky pohlavního dimorfismu po celý rok, a to nejen v celkovém výrazu stavby těla, ale i v jednotlivých znacích různého pohlaví. Samci nosí na hlavě mohutné vinuté a bohatě vrubované, s přibývajícím stářím výrazněji spirálovitě stočené rohy, v myslivecké mluvě toulce. Ty se vyskytují též i u některých muflonek, avšak tady mají tvar pouze malých

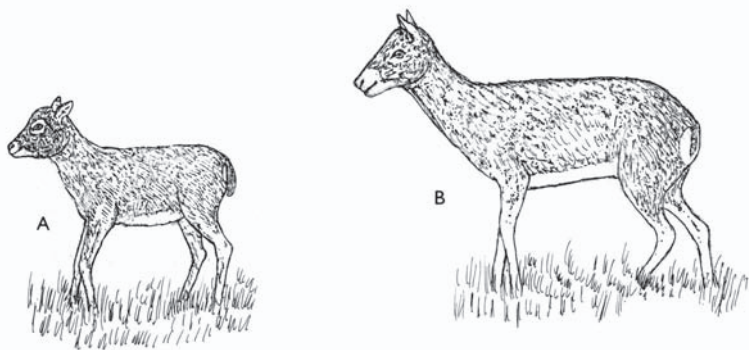
Obr. č. 3: Trus muflonů v terénu

A – formovaný trus berana; B – formovaný trus muflonky; C – volně vyloučené bobky

růžků. Typická je u většiny muflonů a muflonek prošedivělá obličejová maska a téměř bílá, tzv. větrníková skvrna, zvláště u starších jedinců rozsáhlá. Typické jsou i další znaky, jako je rouno a sedlo (čabraka).

1.1.1 Tvar těla a tělesné rozměry

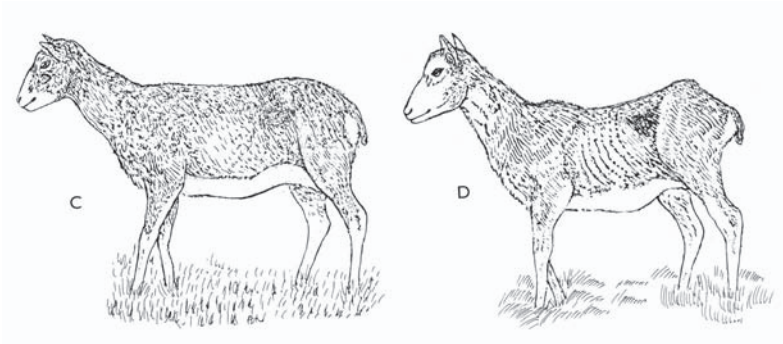
Muflon má výraznou hlavu s více či méně zřetelným klabonosem. U muflončat je hlava zvláště v obličejové části kratší než u dospělých kusů. Má jiskrná světlá se žlutohnědou duhovkou a napříč oválnou zornicí. Slechy jsou vzpřímené. Jejich délka u muflončat dosahuje 7–8 cm a u mladých a dospělých muflonů i muflonek kolem 9–10 cm. Krk je dlouhý a zaujímá $\frac{1}{3}$ délky trupu, to je kolem 20–25 cm, u muflončat se zdá relativně delší. U dospě-

Obr. č. 4: Tělesné proporce u mufloní zvěře v závislosti na věku

A – muflonče 2 – 3 měsíce staré (čtvercový formát trupu i s končetinami, hlava je krátká, zakulacená); B – muflonka v druhém roce života (velmi dobrá tělesná kondice, rovný hřbet, bedra rovná, dobře osvalená, vykasané a štíhlé břicho, hrudník je dostatečně hluboký);

C – muflonka středního věku 4 – 6 roků (velmi dobrá tělesná kondice, trup i s končetinami je obdélníkového formátu, hlava je protáhlá, v obličejové části má oválný tvar, je zde již výrazný klabonos. Krk a hřbet jsou dobře osvalené, hřbet je rovný, bedra jsou úměrně prohnutá. Břicho je objemnější, mírně prověšené, je naznačená a propadlá hladová jáma; D – přestárlá muflonka. Stáří 10 roků a více. Znamky sešlosti věkem jsou patrné na hlavě a celkovém osvalení. Je patrný úbytek svaloviny, vynikají hrboly kostí, žebra a mezižeberní prostory. Je výraznější kohoutek. Málo osvalený hřbet a bedra jsou prohnuté, břicho je výrazně prověšené, spuštěné, hladová jáma propadlá.

lých muflonů je krk více osvalený a zavalitý, zdá se relativně kratší a nebývá tak vzpřímený. U muflonek a zvláště u muflončat je štíhlejší.

Celková délka těla (měřeno od hrotu nosu ke kořeni ocasu – kelky) u muflončat ke konci první lovecké sezony je zhruba 85 cm, u vyspělých muflonek kolem 110 cm a u vyspělých muflonů 120–130 cm. Muflonky po dosažení dospělosti a ukončení růstu bývají přibližně o 10–20 % slabší nežli mufloni. Berani jsou výrazně

mohutnější. U muflončat rozdílného pohlaví se tyto difference, zvláště zpočátku, neprojevují. Je to až po 3–4 měsících stáří, kdy jsou již patrné růžky u beránků, někdy však i u mufloneček, avšak ještě v náznaku, a to velmi slabé.

Trup muflona i muflonky má obdélníkový rámeček, dosahuje délky kolem 60–80 cm. U muflončat je trup kratší, neboť obratle rostou do délky až

Foto č. 4: Mladé muflonky v letním šatu

Vlevo je muflonka mladší ve 2. roce života, vpravo o 1–2 roky starší. Typické je tvarování těla u mladé muflonky. Má štíhlé tělo, rovný hřbet a vykasané břicho.

U muflonky starší vykazuje hlava poněkud hrubší rysy. Trup je mohutnější, břicho mírně spuštěné až prověšené. Rovněž záď a kýta jsou mohutnější. V mezinozí je náznak báze vemínka. Větrníková skvrna u starší muflonky (vpravo) je nevýrazná a velikostí neodpovídá věku.

Foto: W. Nagel